AUSKARET

Miljøfyrtårn®

KYSTLAGET SALTA

Kystlaget Salta
30 år - 2019

Kystlaget Salta

1989 - 30 år - 2019

I forbindelse med at Kystlaget er 30 år i 2019 ønsker vi å presentere de ulike aktivitetene i et Jubileums-auskar som sendes ut til alle medlemmene.

Auskaret var i mange år lagets informasjonskanal til medlemmene før e-post og internett tok over den oppgaven.
Tidligere nummer av Auskaret ligger på kystlaget Saltas nettside.

Markeringen av jubileet finner sted på Rødbrygga 21. september.

www.salta.no
ilagisalta@gmail.com

Antall medlemmer
1989: 13 medlemmer
2019: 225 medlemmer

Medlem av:

Forsidebilder:
Ingeborg Tangeraas
Per K. Lund
Arne E. Neeraas

Redaksjon og festkomité:
Arne Harry Andreassen
Hanne Seljesæter
Arne E. Neeraas
Leif Sjøbu

© Kystlaget Salta /Aen

Det er et aktivt og livskraftig kystlag som nå runder 30 år, noe som vårt jubileumsskrift som du nå holder i hendene tydelig viser. Her kan du lese om både små og store hendelser gjennom lagets historie. I et jubileumsår skal vi se bakover og suge på mange gode karameller. Vi skal være stolte av vår historie.

Vi er opptatt av vern gjennom bruk og vi er opptatt av formidling av kunnskap om kystkulturen.

Vår omverden endrer seg hele tiden, og vår kommunikasjon og dialog med både medlemmer og omverden må endre seg med den. Der vi før hadde Auskaret har vi nå nettsiden og Facebook. Der vi før sendte brev til våre medlemmer foregår etterhvert det meste av dialogen digitalt. I et møte med en av våre viktigste offentlig samarbeidspartnere ble vi for ikke lenge siden spurt om hvordan vi fremstod på Instagram. Instagram? -vel nå er vi der og det har etterhvert blitt en fin arena for deling av bilder og historier. Vi er også opptatt av å ta vare på miljøet rundt oss og redusere vårt fotavtrykk. Derfor har vi latt oss miljøsertifisere og vi arrangerer strandrydding som fast årlig aktivitet.

Samtidig med dette nye skal vi klare å holde fast ved det som gjør at vi trives i lag og skaper gode opplevelser i lag. Det er selve limet.

Gratulerer med jubileet!

Kurt Vidar Nilsen - Leder for kystlaget Salta

Innhold:

Starten i 1989 III
Nordland Kystlag III
Hilsen fra Bodø Havn IV
Hilsen fra Forbundet KYSTEN IV
Han Monrad V
Postskyssen over Salta VI
Molokroken båthavn VI
Molokroken VII
Landets første Miljøfyrtårnsertifiserte kystlag VIII
Kystlagets motorsamling og motorgruppa VIII
Heder og Ære IX
Bliksvær skole IX
Båtloftet X
Bodøsjøen Nettverk XI
Færingen 4H XII
Hæringen, Kystlaget Saltas første båt XII
Landsstevnet 2006 XIV
Landsstevnet 2016 XV
Nordlændingen XVI
Håndverksgruppa XVII
Sjark1 XVII
MK Faxsen XVIII
Heimbrygga til "Faxsen" i Bliksvær XX
Anna Karolines venner og Norsk Jektefartmuseum XXI
Barnas kystdag XXII
Nyholmen Kystkultursenter XXIII
Jubileumsprolog XXIV

Starten i 1989

13. april 1989 møttes ei gruppe på 18 forblåste sjeler på Nordlandsmuseet. Invitasjonen lød på konstituering av et lokallag i Bodø under Forbundet KYSTENs formål. Et interimsstyre bestående av Nils Finstad, Terje Hov, Knut Westvig, Marit Eik og Arne Finne hadde forberedt og innkalt til møtet under visdomsordene:

Hadde det`kje vorre for havet, måtte man ha borre båtan (ukjent filosof).

Av referatet går det fram at "Forsamlingen var enstemmig i sin anbefaling i å opprette et kystlag. Etter en del diskusjon fastsatte forsamlingen navnet på lokallaget: KYSTLAGET SALTA. Navnet henspeiler seg til havstykket sør for Bodø. Kystlaget slutter seg til Forbundet KYSTEN og Fylkeslaget."

Når det gjaldt valg står det: "Den ideelle leder" dukket som ventet ikke opp på møtet, og interimsstyrets nødløsning ble iverksatt: Nils Finstad og Knut Westvig deler ledervervet i en periode fram til første ordinære årsmøte. Sammen med seg fikk de Eddis Mikkelborg. Styret suppleres med ledere for de ulike aktivitetsgruppene som opprettes.

Forsamlingen pustet deretter ut, og møtet gikk inn i sin siste fase.

Arne Erland Neeraas	***Erling Nergaard***
Idar Henriksen	***Eddis Mikkelborg***
Frank Jacobsen	***Aksel O. Rønvik***
Yngvild Andersen	***Otto Støver***
Knut Westvig	***Turid Følling Eilertsen***
Nils Finstad	***Marit Eik***
Baard Hamran	***Arne Finne***
Terje Hov	***Stig Fossum***
Willy Lillevik	***Erling Sannes***

18 forblåste sjeler

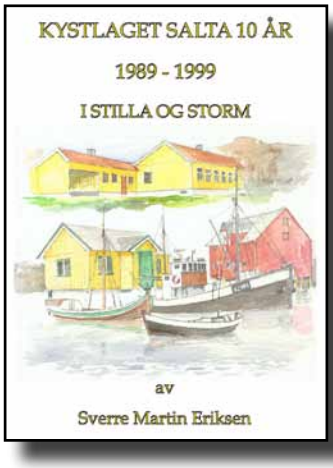

En oppsummering av de 10 første årene i Kystlaget Salta finner vi i heftet som Sverre Martin Eriksen skrev i 1999. Heftet finnes i pdf format og interessert medlemmer kan få dette tilsendt ved å henvende seg til:

ilagisalta@gmail.com

Sverre Eriksen gikk dessverre bort i 2015

Nordland Kystlag

Nordland fylkes kystlag ble stiftet på Dønna 9. juli 1989. I referatet fra stiftelsesmøtet kan en lese at et 20 talls kystlagsfolk, vesentlig fra sør-fylket, deltok på møtet. For så vidt ikke så unaturlig siden det på den tid bare var et kystlag i nord-fylket. En medlemsoversikt fra mars 1989 viser at det var 5 kystlag i fylket med til sammen 188 medlemmer. I tillegg var det 159 personer registrert som direktemedlemmer i Forbundet KYSTEN.

Stiftelsen av et fylkeskystlag, med et meget aktivt styre, bidro nok til at interessen for kystkultur og bevaring og bruk av eldre fartøy og kystmiljø økte. Allerede mot slutten av 1990 var antall kystlag i Nordland økt til 11 lokallag, hvor et av dem var vårt eget Kystlaget Salta.

Etter hvert som det vokste fram nye og velorganiserte kystlag ble det mindre behov for et fylkeskystlag. Dette, sammen med manglende interesse fra lokallagene, førte til slutt til at Nordland fylkeskystlag ble nedlagt våren 2008.

Aha

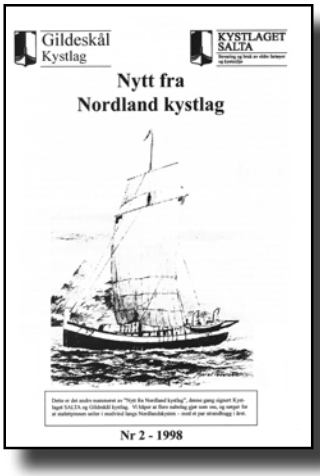

Foto: Rita

Hilsen fra Bodø Havn

Bodø Havn KF gratulerer Kystlaget Salta med 30 års jubileum.

Kystlaget Salta har vært en viktig bidragsyter for at Bodø og Saltens historie lever videre – i dag og fremover. Dere er en virksomhet som jobber engasjert for å bevare tradisjonelle fartøy, miljø og gjenstander som er med på å holde liv i lokal kystkultur og historie. Gjennom arbeidet med Rødbrygga har dere sørget for at en avglemt historisk perle har blitt holdt vedlike og at en del av byens identitet har fått leve videre. Jobben dere har gjort og gjør er uvurderlig, og svært viktig for å minnes Bodøs historiske røtter.

Tusen takk for deres innsats og engasjement, og takk for et flott samarbeid i mange år. Et dypdykk i arkivet tyder på at vårt gode samarbeid strekker seg tilbake til tidlig 1990. Gjennom disse årene har dere utført arbeid som har vært avgjørende for å verne om kulturminnene som Bodø Havn forvalter. Vi er stolte av at samarbeidet har blitt opprettholdt gjennom alle disse årene, og for at vi har fått lov til å være en liten del av Kystlaget Salta.

Gratulerer med 30 års jubileum og lykke til med videre drift. Jeg gleder meg til å markere jubileet sammen med dere!

Kjersti Stormo
Havnedirektør

Hilsen fra Forbundet KYSTEN

Av kystlag tilsluttet Forbundet KYSTEN med jubileum i 2019 må fremheves akkurat Kystlaget Salta, som fyller 30 år og som markerer dette med jubileumsfest lørdag 21. september. Kystlaget med sine godt over 200 medlemmer er preget av meget stor innsats fra lagets medlemmer, og har utmerket seg med et svært godt samarbeid med det offentlige. Flere priser har det vanket på kystlaget gjennom årenes løp, og både i 2006 og i 2016 har dere gjennomført svært minnerike Forbundet KYSTENs landsstevner.

Den beundringsverdige og målrettede istandsettingen og driften av Rødbrygga på Nyholmen er kystlagets fortjeneste. Dere har med det skapt en arena og ramme for inspirerende og varierende aktiviteter. Ikke minst som møteplass for kystlagets store og gode felleskap.

Jeg vil takke Kystlaget Salta for alt dere har bidratt med disse 30 årene. Dere har vært med å utvikle Forbundet KYSTEN til det organisasjonen er i dag gjennom deltakelse, styrerepresentanter og på landsmøter. Vi håper og tror at Kystlaget Salta, også i fremtiden vil se behovet for å være med å bestemme organisasjonens kurs, sånn som dere blant annet de seneste årene har bidratt til å styrke forbundets miljøfokus.

Det er med stolthet, respekt og glede jeg får representere et mangfold av så flotte mennesker, med kunnskap, ressurser, originalitet og varme, selvstendige ekte kystkulturbærere i kystlags-Norge. Det er så flott at vi med over 10 000 medlemmer totalt hver på vår måte tar vare på kystens kulturarv.

"Det som betyr, måler ikke sin betydning".

Gratulerer så mye med 30-års jubileum Kystlaget Salta!

Asgeir Svendsen

Han Monrad

Foto: Hermann

Alle som har vært innom Molokroken kafe har garantert lagt merke til de unike båttegningene som er tegnet direkte på veggene – alle signert M. Pedersen.

Monrad kom tidlig med i kystlaget Salta og da «Faxsen» skulle hentes i Bliksvær våren 1997 var Monrad den selvfølgelig maskinist. Det var nok med en viss respekt Monrad skred til verket og denne ble neppe mindre av to bomstarter før gammelmaskinist Magnus måtte tre støttende til for å få start på Wichmann. Monrads kjærlighet til «Faxsen» varte livet ut. Da Monrad skulle intervjues i forbindelse med lanseringen av boka om Hurtigruten i 2016 stilte han selvfølgelig i Faxsen-genser.

Monrad stilte alltid opp for kystlaget og for «Faxsen». Han tegnet plakaten til Postskyssen over Salta i 1998. Da kystlaget skulle ha en logo i forbindelse med landsstevnet i 2006 var det en selvfølge å spørre han Monrad. Tegningen av «Faxsen» på dagens Faxsengenser og t-skjorter er signert Monrad.

Han tegnet en hel serie med kort for kystlaget, diplomer og hedersbevisning – for å nevne noe av Monrads bidrag til kystlaget og «Faxsen».

Monrad hadde et nært og godt forhold til båter, havet, kysten og landsdelen og hadde veldig stor kunnskap om disse. Med sin store kunnskap gikk Monrad aldri av veien for en diskusjon om et fartøy, gjerne om detaljer. Mange var de som fikk sin kunnskap om båter korrigert gjennom diskusjon med Monrad.

Hvor mange maritime kunstverk fra Monrads hånd opp gjennom årene vites ikke, men det ble ikke få. Monrads først bok, «Trebåter langs kysten vår», kom i 2013. I 2016 kom «Hurtigruten – skipene og historien gjennom storm og stille» Til denne boken tegnet han alle hurtigruteskipene som har seilt langs norskekysten helt fra 1893.

Monrad tegnet hele livet, og båter i alle størrelser og fasonger var favorittmotivet for den selvlærte kunstneren, en opprinnelig finnmarking som til slutt lot ankeret falle i Saltdal. På Rognan var Monrad med i Saltdal Båtforening en årrekke og var også med på å stifte Saltdal kystlag.

Monrad var helt til det siste også engasjert i Trebåtdagan på Rognan. Her var Monrad å finne over alt og hadde styr på det meste, enten han var i rollen som havnesjef, utstiller eller foredragsholder. Det var med vemod vi gikk innover med «Faxsen» til Trebåtdagen i fjor høst. Noe manglet – han Monrad var ikke der. Hans rungende latter og skarpe kommentar var stilnet.

Monrad døde pinseaften 2018 – 78 år gammel.

Aha

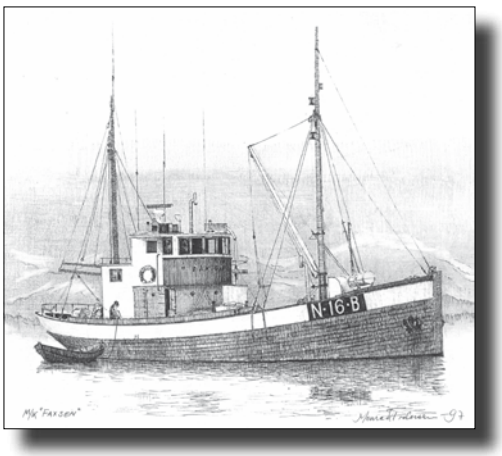

Postskyssen over Salta

I forbindelse med Postens 350-års jubileum i 1997 ble det inngått en 3-årig avtale mellom daværende Bodø postområde, Gildeskål kystlag og Kystlaget Salta om å samarbeide i et forsøk på å gjenskape en mange hundre års lang tradisjon med å frakte posten langs kysten ved hjelp av robåt. Strekningen som ble valgt gikk mellom Inndyr og Bodø og var langt på vei historisk riktig i forhold til det gamle transportopplegget.

Prøvemarkeringen av Postskyssen over Salta ble foretatt lørdag 27. juli 1996 fra Gildeskål kirkested med målgang i havneinnløpet i Bodø. 14 nordlandsbåter i forskjellige størrelser fullførte den vel 17 nautiske mil lange turen over Salta. Arrangementet ble oppsummert som svært vellykket av alle parter.

Suksessen fortsatt også i 1997. På jubileumsregattaen deltok 26 båter, hvorav 1 finsk og 2 svenske. I 1998 ble Postskyssen avviklet som en del av samseglingen til Forbundet KYSTENs landsstevne i Kabelvåg. Dette ga rekorddeltakelse da 29 båter seilte og rodde over Salta. Sverige og Finland stilte med en båt hver. Etter 5 Postskysser på rad tok arrangementet en pause i 2001.

Da samarbeidsavtalen mellom Posten, Gildeskål kystlag og Kystlaget Salta ble inngått var det en målsetting at arrangementet etter hvert skulle bli selvfinansierende. Dessverre ble ikke den økonomiske utviklingen for Postskyssen slik som målsetningen. Dette, sammen med omorganiseringen av Posten, medførte at Bodø postområdes støtte opphørte og den historiske Postskyssen over Salta gikk over i historien høsten 2001.

Gildeskål kystlag og Kystlaget Salta tok utfordringen å prøve å arrangere Postskyss uten støtte fra Posten både i 2002 og 2003 Postskyssen 2002 ble dessverre avlyst på grunn av dårlig vær. I 2003 var planen å arrangere en kystdag i Bodø i forbindelse med Postskyssen, men interessen var heller laber og disse planene ble etter hvert lagt bort. Postskyssen 2003 ble dessverre den siste.

Aha

Harald og Aha med brev-kista

Molokroken båthavn

Fra årsmøtereferatet for 1991 kan en lese: «Kystlaget er kjent med planene om å erstatte de ytterste bølgedemperne med en ny molo. Laget vil derfor ta kontakt med havnesjefen for å orientere om vår virksomhet og drøfte forhold angående Kystlagets videre bruk og plassering i havna».

Arbeidet med å erstatt bølgedemperne med molo ble igangsatt. Våren 1994 fikk kystlaget «håndgivelse» fra daværende havnesjef Tønder på området innenfor nymoloen til å legge ut flytebrygger og leie ut båtplasser. Imidlertid kunne ikke noe gjøres dette året fordi nymoloen ennå ikke hadde «satt seg». Planene for ei egen båthavn for tradisjonsbåter kunne endelig realiseres.

Takket være stor dugnadsinnsats fra lagets medlemmer kunne en i mai 1995 innvie Molokroken Båthavn, med 14 småbåtplasser, 4 skøyteplasser og 2 flytebrygger.

Aha

Molokroken

Foto: Ingeborg

Ikke alle kjenner historien til bygget ute på Rundholmen som vi i kystlaget i dag kaller Molokroken.

Huset ble først reist på Skipsholmen utenfor Store Hjertøy en gang rundt 1950, som vakthytte i den gang så viktige Luftvakttjenesten.

Sist på 40- tallet ble Sjøredningstjeneste i Luftforsvaret bygget ut og ei brakke ble etter hvert satt opp omtrent der hvor Bryggerikaia er i dag, Etter hvert ble det ønskelig å flytte denne tjenesten over på molosiden. Det ble derfor bestemt at vakthytta på Skipsholmen skulle flyttet til Rundholmen for å få et nytt liv som base for Sjøredningstjenesten. Hytta på Skipsholmen ble flyttet hel. Hentet på lekter og vinsjet på land på moloen, rullende på tømmerstokker. Dette skjedde i 1958/59.

Etter hvert kom det vi i dag kjenner som bakrommet til på hytta. Fra denne «basen» opererte Sjøredningstjenesten med sine båter fram til 1970, da tjenesten ble nedlagt.

«Hytta» på Rundholmen ble deretter overdradd til Bodø Havnevesen. I mange år ble bygget brukt av ulike aktører, før Kystlaget Salta og Bodø Havnevesen høsten 1990 inngikk en avtale om leie av huset.

Det som møtte det unge kystlaget så mer ut som et rivingsprosjekt enn et møtelokale. I dette jubileumsåret er det på sin plass å hedre spesielt

Sverre, Eddis, Monrad og Erling pusser opp

Vaffelsalg ut av vinduet

Erling Sandnes, som jobbet sterkt for å påvirke havnesjef Tønder slik at havnestyret ville overdra driften av Molokroken til kystlaget. Videre må nevnes Monrad Pedersen som satte farge på huset og som innvendig malte båter på veggene. Resultatet står like flott i dag og har vært til stor glede for alle som tar en tur innom. Det ble satt i gang et omfattende oppussingsarbeid, med nytt gulv, dører og vinduer. Det ble også lagt inn vann og kloakk. Formålet med huset var først og fremst et møte og lagerlokale, men vaffeljern ble innkjøpt, og sommeren 1991 startet Espen og Lene Rødsand vaffelsalg gjennom vinduet. Behovet for å kunne trekke inn i dårlig vær ble stort og etter hvert ble bord og stoler anskaffet.

Gjennom snart 30 år har Molokroken vært drevet som kafe og utleie for mindre selskaper. Molokroken har blitt en institusjon som mange bare må innom på sin søndagstur på moloen. Utallige vafler og x antall kaffekopper er servert gjennom årene.

Ingen har oversikt over hvor mange dugnadstimer kystlagets medlemmer har lagt ned på Molokroken, men det er ikke få. Molokroken har vært, er, og vil være kystlagets viktigste inntektskilde. Takk til de som så muligheten i ei slitt gammel «hytte» og takk til alle som har bidratt opp gjennom årene.

Aha og Arne R.

Landets første Miljøfyrtårnsertifiserte kystlag

Foto: Rita Jakobsen

Ordføreren overrekker og Solveig tar i mot

Kystlaget Salta har lagt ned et betydelig miljøengasjement de siste årene. Det har resultert i at laget nå er godkjent som Miljøfyrtårn.

Det var Bodø kommune sin Miljøfyrtårnveileder Majvi Schjødt som kom med den glade nyheten på Saltas årsmøte. Hun berømmet frivilligheten for å ha jobbe systematisk med miljøutfordringene, både internt i alle lagets aktivitetsgrupper, men også ved å invitere andre organisasjoner til samarbeid om marin forsøpling og strandrydding.

Miljøvennlig kafedrift

Saltas kafe Molokroken har hatt full miljøgjennomgang og nå pryder Miljøtårnskiltet veggen på den populære kafeen. Molokrokens kunder oppfordres til å bruke kystlagskopp istedenfor engangskopper, alt bestikk er komposterbart. Ingrediensene til kystlagsvaflene er økologisk produsert der dette er tilgjengelig. Alle lagets aktiviteter til lands og til vanns ses på med miljøblikk. Hva kjøpes inn, finnes det miljøvennlige alternativ, har vi utslipp? Forankringen i hele organisasjonen er viktig, og kystlagsstyret har sin egen miljøfyrtårnansvarlig.

Landsmøtevedtak

Bakgrunnen for Saltas miljøansvar var medlemmenes egne observasjoner under strandrydding og turer langs kysten. Saltastyret sendte et forslag til landmøtet i Norheimsund, som resulterte i denne landsmøteuttalelsen: «Forbundet KYSTEN skal legge til rette for lokalt engasjement mot plast i havet, og for andre nødvendige miljøtiltak rundt vår virksomhet». Etter landsmøtet hadde Saltastyret en runde for å få innspill til miljøtiltak fra egne medlemmer. Engasjementet var stort og vi fikk inn mange forslag. Saltas miljøfyrtårnstatus er en direkte oppfølger av medlemmenes innspill og landstyrevedtaket.

Oppfordrer andre kystlag

Vi oppfordrer alle kystlag til å gå gjennom sine aktiviteter med kritisk og framtidsretta miljøblikk for å få et rent miljø i havet og på kysten. Kystlaget Salta takker Bodø kommune for gode råd og innspill, og er takknemlig for UNI-midler vi fikk via Forbundet KYSTEN. Miljøfyrtårnstatusen fører til varig forbedring, og gjør kystlagets drift mer miljøvennlig.

Overrekkelsen av det synlige beviset på sertifiseringen ble gjort av ordføreren under Barnas Kystdag 31. august 2019 på Nyholmen.

Ingeborg

Kystlagets motorsamling og motorgruppa

Det fine ved å samle på gamle motorer er at en motorsamling med stor sannsynlighet aldri blir komplett. Til det var det alt for mange motorfabrikker rundt om i det ganske land. Kystlagets motorsamling teller nå 50 motorer av ulik størrelse og merker. I tillegg kommer 6 påhengsmotorer. Vår forsiktige påstand er at Saltens kanskje største motorsamling befinner seg på Nyholmen.

Ideen om å etablere ei motorsamling utviklet seg sakte men sikkert fram mot landsstevnet i 2006, hvor motorentusiastene i kystlaget for første gang stilte ut et par motorer. Virkelig fart i planene ble det først da kystlaget fikk leieavtale med Bodø Havn om leie av Rødbrygga året etter.

Samlingen vokste raskt de første årene og kom ganske snart opp i 20 motorer. Entusiastene i motorgruppa var ivrige i å restaurere motorene som kom inn, og målet var og er å få start på motorene. Av dagens 50 motorer er det kun 6 – 7 som ikke har vært startet.

I løpet av høsten 2019 er målet å få etablert ei motorutstilling i 1. etasjen på Lillebrygga. I den sammenheng ønsker vi oss en 3 hk Sabb.

Gjengen i motorgruppa er alltid på jakt etter nye restaureringsobjekter. I utgangspunktet er alle gamle motorer av interesse og i tillegg til 3 hk Sabb, drømmer motorgruppa fortsatt om både Brunvoll, Finnøy, Heimdal og Union.

Det finnes fortsatt mange gamle motorer i naust, brygger og garasjer rundt om i Saltenregionen. Noen av disse er godt tatt vare på. Andre igjen bare står der, dessverre i de fleste tilfeller til forfall for til sist å ende på skraphaugen. Kanskje bedre å gi motoren til kystlagets motorsamling?

Aha

Foto: Aen

Heder og Ære

I henhold til kystlagets vedtekter kan Kystlaget Saltas hedersbevis tildeles medlemmer som i en årrekke har gjort en særlig innsats for laget. Alle medlemmene kan foreslå kandidater til hedersbeviset, og forslagene må begrunnes. Styret kan vedta slik tildeling. Hedersbeviset utdeles sammen med diplom. Hedersbeviset kan overrekkes på årsmøtet eller under andre arrangementer som samler mange av medlemmene.

Følgende er tildelt Kystlaget Saltas hedersbevis:

• Kristin Andreassen (Norli)	Åse Harberg	Ester Kristiansen
• Heidi Nilsen	Marit Lund	Randi Ulvøy
• Erling Sandness	Idar Henriksen	Harald Haave
• Arne Rødsand	Alf Pedersen	Karsten Johansen
• Hermann Eliassen	Hugo Mjelle	Odd Einar Harberg
• Arne H. Andreassen	Per Kristian Lund	Roger Storteig
• Kurt Vidar Nilsen	Arne E. Neeraas	Olav Arnt Larsen

Kystlagets vedtekter åpner også for at særlige fortjente personer kan utnevnes til æresmedlem av Kystlaget Salta. Kandidater til æresmedlemskap må f.eks. ha:

- Utvist særlig fortjenestefull innsats for kystlaget eller den virksomhet kystlaget representerer uttrykt i formålsparagrafen.
- Gjort en meget arbeidskrevende jobb for kystlaget.
- Gjort Kystlaget Saltas navn kjent og respektert utenfor organisasjonen.

Alle medlemmer kan foreslå kandidater til æresmedlemskap. Forslagene må begrunnes.

Æresmedlemskapet skal kunngjøres og overrekkes på årsmøtet eller under et større arrangement som samler mange av medlemmene. Æresmedlemmet tildeles et spesielt tegn på æresmedlemskapet, samt diplom som underskrives av kystlagets leder. Æresmedlemmer betaler ikke kontingent. Æresmedlemmer inviteres til kystlagets årsmøter og andre arrangementer som styret bestemmer.

Aha

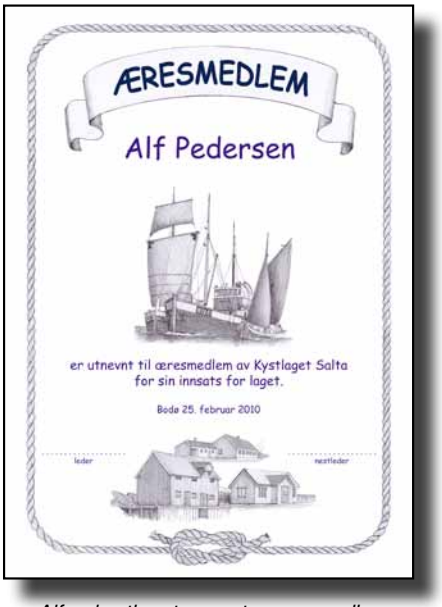

Alf er kystlagets eneste æresmedlem.

Bliksvær skole

Foto: Aen

Høsten 1995 fikk kystlaget en henvendelse fra kulturavdelinga i Bodø kommune der kystlaget ble invitert med på å ta vare på Skandfer-kutteren «Faxsen» Båten hadde på den tiden hjemmehavn på Bliksvær. Dette ble på mange måter starten på kystlagets engasjement på Bliksvær.

Etter hvert begynte noen å utvikle ideen om en tur-/ekskursjons-/seminarpakke der «Faxsen» og eventuelt «Hæringen» frakter grupper (skoler, barnehager, bedrifter og turister) utover til Bliksvær, med innlagt fisketurer og overnatting på den nedlagte skolen til en folkelig pris. Høsten 1996 sendte styret i kystlaget en søknad om leie Bliksvær skole for en prøveperiode på 10 år. Kommunen var positiv til kystlagets søknad og det ble inngått en, etter forholdene, meget gunstig leieavtale om drift av Bliksvær skole.

Visjonen var å opprette Bliksvær kystkultursenter, der Bliksvær skole skulle ha en sentral plass. Kystkultursenteret var bl.a. tenkt anvendt til leirskole. Bliksvær kystkultursenter ble aldri helt som det var tenkt, og planene ble mer eller mindre lagt bort. Interessen for å leie skolen ble etter hvert liten, og derfor ble samarbeidsavtalen med kommunen om drift av Bliksvær skole avsluttet av begge parter i 2017. Pr. dato foreligger det ingen avklaring om videre drift av skolen på Bliksvær.

Aha

Båtloftet

Foto: Harald H.

I 1993 ble det inngått låneavtale mellom Bodin Gård og Kystlaget Salta, der kystlaget får disponere øverste plan av låven, beliggende ved Thalleveien ovenfor Bodin Gård. Denne låven ligger ved siden av 4H-bygget og 4H bruker underste plan.

Det planet som kystlaget bruker ble kalt «Båtloftet», for her oppbevares og stelles mange av kystlagets båter. Inngangen er to grønne dører mot øst, og for de som liker lukt av tjære og gamle båter, er det en nytelse å komme inn her. Aktiviteten varierer i løpet av året, men vinterstid er det nesten fast oppmøte tirsdager fra 18:00 – 21:00.

Hele året er det båter her, selv om mange er på havet om sommeren. Her er båter som er ferdig reparert, som er delvis reparert og som vurderes reparert. Til arbeidet med båtene har man større maskiner som båndsag, sirkelsag, dimensjon høvel og benkboremaskin. I tillegg er det annet elektrisk håndverktøy og båtbyggerverktøy.

Om vinteren er det like kaldt inne som ute, men et hjørne av loftet er innredet til kaffe/varme-rom. Her kan man – i tillegg til kaffedrikking, og noen ganger kakespising - utveksle faglige erfaringer og planlegge gjøremål. Det er heller ikke fritt for skitprat og vitser. 4 -binds bokverk om Nordlandsbåten og Åfjordbåten og andre båtbyggerbøker finnes her. En liten slipestein får og være med for ikke å fryse sund om vinteren.

Vedlikehold av båtene starter om høsten når båtene tas inn. Det må byttes båtsaum om nødvendig - det klinkes. Større sprekker blir tettet, eller hele bord skiftet. Mer klinking. Når det våres er det tid for faste aktiviteter rundt de båtene som skal på havet. Da må det skrapes, smøres og males. Svorne barkekokere trår til og lager barkelåg til seilene. Når seilene har ligget i barkelågen et par døgn, henges de til tørk. Da har de fått fin brunfarge og er motstandsdyktige mot råte.

De mest omfattende oppgavene har dreid seg om «Hæringen», åttringen,som har vinterplass på loftet. Det er skiftet bord, band og mange meter kjøl i flere omganger. Da båten forliste var det et puslespill å få den i stand. Mange deler forsvant og måtte lages på nytt. Siste større arbeid ble gjennomført som kurs: Skifting av akterlot. Det tok litt tid, men båten flyter og er tett.

Det er kystlagets båter som har plass til oppbevaring på loftet. Men det er også mulig å få jobbe med private båter dersom det er plass. Forespørsel tas opp med den som er ansvarlig for båtloftet.

Ernst

Foto: Olav Arnt

Hæringen under reparasjon på båtloftet etter slepeforliset

Harald lager barkelåg

Sverre kjølhales?

Bodøsjøen Nettverk

Gjenbruk

Nettverket ble stiftet 11.januar 2018 og Kystlaget Salta har hatt en aktiv rolle helt fra planleggingsstadiet. Vi samarbeider nært med Jektefartsmuseet og har friluftsmuseet i Bodøsjøen som vår hovedarena. Nettverkets formål er å skape engasjement, levendegjøre, videreformidle og ivareta vår felles kulturarv.

Vi som samarbeider i Bodøsjøen nettverk er Kystlaget Salta, Nordlændingens Venner, Bodvin Vikingelag, 4H Bodø, Bodø Husflidslag, Anna Karolines Venneforening, Landbrukspensjonistene, Nyholms Skandses Compagnie og Stiftelsen Bodø Museum. De ulike lagene som inngår i nettverket har en unik samling av kunnskap og kompetanse som bidrar til å skape muligheter for samskaping, utvikling og innovasjon. Dette er et fremtidsrettet og inkluderende samarbeid til glede for alle brukere av friluftsområdet, byen- og omlandets befolkning, samt alle involverte parter. Nettverket skal arbeide for å få til aktivitet, samt dele av sin kunnskap og kompetanse til alle som ønsker det.

Storbåtnaust.

Nettverket arbeider nå med å skaffe midler for å kunne realisere et storbåtnaust på området, som også skal fungere som et aktivitetshus. Storbåtnaustet skal myldre av aktivitet og være arena for kunnskapsoverføring. Her kan både barn, unge og voksne få lære seg håndverkstradisjoner og kulturarv, formidlet av erfarne og kunnskapsrike tradisjonsbærere. Nettverket ønsker å ivareta mange ulike håndverkstradisjoner. Dette krever god plass til aktivitet, egnede lokaler, og mulighet for oppbevaring av diverse utstyr. Om vinteren skal Storbåtnaustet huse fembøringen Nordlændingen, samtidig som tradisjonell kystkultur blir ivaretatt og videreformidlet.

Ingeborg

Tømmer til Storbåtnaustet

Færingen 4H

Herman Hilliksrud på Faxsen 2017

4H-klubben gratulerer Salta med 30-årsjubileet! 4H-klubben feirer selv sine første 10 år i 2019 og har siden oppstarten hatt glede av å samarbeide tett med Salta. Stiftelsen av Færingen 4H i 2009 var resultat av et samarbeid mellom Salta og 4H Nordland. Saltas styre og medlemmer har hele tiden vært en støtte i driften av 4H -klubben og vi ser fram til å samarbeide med Salta også i framtiden!

4H-klubben bruker Rødbrygga som klubblokale, og setter pris på å møte erfarne kystlagsfolk som kikker innom på klubbkveldene våre, eller som hjelper oss som aktivitetsledere i smia, med seiling eller andre aktiviteter.

4H sitt formål er å utvikle aktiv og samfunnsengasjert ungdom med ansvarsfølelse og respekt for natur og mennesker. I Færingen 4H jobber vi med dette gjennom varierte aktiviteter der kystkultur, fisking og båter er viktige elementer. Medlemmene samles annenhver uke til klubbkveld ute eller på Rødbrygga. Hvert år står fisketur med Faxsen på programmet. Dette er et høydepunkt for små og store. Vi har også hatt sjøvett, seiling, knuter og knop på programmet. I 2016 deltok vi på Kystens landsstevne, med aktiviteter for barn i indre havn. Barnas kystdag (de siste årene Ut mot havet) er også et fint samarbeidsarrangement, der klubben får presentere seg for byens småbarnsfamilier.

Færingen 4H takker sin medjubilant for et godt samarbeid de siste ti årene og ser fram til fortsettelsen!

Grete

Hæringen, Kystlaget Saltas første båt

Hæringen kom til Bodø om bord i et landgangsfartøy i 1993. Idar Henriksen og Olav Larssen møtte opp for å ta imot båten og ro den ut til der den skulle fortøyes. Med god hjelp av gastene ble den rullet ut av den åpne baugen til den fløt i byens havnebasseng. De rodde og auste til de fikk den fortøyd.

Hvor kommer Hæringen fra? Kystlaget kjøpte den av Olav, Steinar og Johan Gyltnes. Båten sto i et naust på Gyltnes på Tjeldøya ved innseilingen til Ramsundet fra nord. Tromsø museum var også interessert, men vi fikk tilslaget fordi vi var først ute. Far til brødrene Gyltnes, Olaus, hadde kjøpt den i 1969 for kr 500 av Iver Nilsen på Våtvoll i Gullesfjorden. Far til Iver, Georg Nilsen, hadde selv kjøpt båten. Han er født i 1865. Hvis vi antar at han kjøpte båten brukt rundt 1900 kan vi anta at den ble bygd på slutten av 1800-tallet. Det er således god grunn til å tro at Hæringen er godt over 100 år. Hvem Georg Nilsen kjøpte den av vites ikke, men det antas at den er kjøpt i Lofoten. Båten er bygd i gran, og da er det nærliggende å tenke at den er bygd i Rana eller Bindalen. Båten kom til Bodø med en sneseilrigg som er kjøpt brukt i Efjorden. Det fulgte også en gammel råseilmast. Kanskje var det den gamle masta som ble brukt før den ble rigget om til sneseiler. Båten har hatt mastefot for råseil. Den ble fjernet i forbindelse med utskifting av en del av et spant.

Idar (til venstre) og Biskopen

For fulle seil over Vestfjorden

Løftingen som båten hadde da den kom til Bodø var mildt sagt lite pen. Båten ble kort etter ankomst til kystlaget slept til båtbygger Børge Isaksen på Sleneset. Han bygde ny løfting og skiftet ut en del bord høsten 1993. De første årene hadde vi et utenbords motorfeste. På initiativ fra Harald Haave fikk båten motorbrønn. Da ble det mye enklere å gå for motor. Motoren omtales gjerne som "jernfokka". Kai Linde mente at båten var underrigget. Han leverte ny mast. Laget sørget for å få laget nye mastebeslag. Harald Haave laget ny pik og nye seil ble levert fra Seglloftet på Gjøa.

Seinere ble det oppdaget at en del av kjølen var råtten. Den ble skiftet ut mens den sto i vinteropplag på Båtloftet. Det var et vidløftig arbeid for å få den nye kjølen til å passe perfekt. Av andre store arbeider med båten kan nevnes istandsettingen etter at den forliste på vei hjem fra en Vestfjordseilas. Underveis for motor, slo ei stor bølge over løftingen slik at motoren stoppet. Mannskapet ble evakuert til Faxsen og båten ble tatt på slep. Kystlaget fikk båten som vrak av forsikringsselskapet samt en god slump penger. Mye av forsikringssummen gikk med til å betale for lastebiltransporten fra Steigen. Det siste store arbeidet med båten var utskifting av akterlottet vinteren 2017/18. Dette arbeidet begynte med at vi hentet ut et passende lotemne i skogen til Rønvik gård høsten før. Når båten er satt inn på Båtloftet for vinteropplag, har det vært nok å gjøre med den på tirsdagskveldene. Hæringen har vært en båt som har gitt medlemmer i laget noe å holde på med året rundt.

Størst er dog gleden ved båten når den er på vannet og vi kan sette seil. Det er mange gode minner med seilene oppe de 20 siste årene.På tirsdagene kl 18:00 er det fast seilas. Vi er heldige som har nærområdet rundt Hjertøyene. Båten har ligget ute i ca. 20 uker hver sommer fra mai til september, og på det meste får vi seilt 35-40 turer. Raskeste tur rundt Storhjertøya fra havna er 1 time og 57 minutter. Forruten turene i nærområdet, er det Vestfjordseilasen som har vært årets viktigste seilas. Vi har faktisk vunnet seilasen mange ganger (Vågan kommunes vandrepokal, "den blå mastering") 2 ganger raskeste åttring og raskeste tradisjonelle båttype. Sommerværet over Vestfjorden er bedre enn sitt rykte, og vi har måttet ro i lange perioder mange ganger. Vår raskeste tur i god vind er 5 timer og 16 minutter, mens i sol og blankt hav med roing tok det 7 timer og 31 minutter. Det ble på denne turen, i sterk sol av frykt for mytteri, innvilget en ulovlig gammel dansk i hver fot. Dette ble loggført som: "Tvers av Skrova møtte vi to gamle dansker". Godkjent. Alle disse årene har vi hatt glede av "Faxsen" som hotell, matbåt og følgebåt. Middag om bord på tvers av Skarholmen på hjemtur fra Lofoten, under seilturen ned langs Steigenlandet, hører med til de gode minner. Lofottur utgjør ca 90 nm.

Vi har deltatt på flere av Forbundet KYSTENs landstevner. 1998 i Kabelvåg, med 100 års jubileet i forbindelse med Trollfjordslaget og Lofotoppsynet. 2003 i Brønnøysund som er vår lengste tur. 14 dager, hvor vi hadde 6 i mannskap på sørtur, og bytte i Brønnøysund med 6 nye på nordtur. Seiling langs hvite Helgelandstrender når vi stikker bare 1 ½ fot dypt var en flott opplevelse. I 2006 hadde vi stevnet i Bodø.

Det har i mange år vært holdt seilkurs i samarbeid med Kai Linde, første gang i 1999. De siste 3 årene er det igjen kjørt sneseilkurs. Vi har deltatt på trebåtdagene i Rognan flere ganger med mye venting for å komme oss gjennom Saltstraumen.

Posten arrangerte første gang Postskyssen i anledning 350 års jubileum for de som fraktet post langs kysten nordover fra Trøndelag. Det5 var fiskerbønder utførte jobben. Under første Postskyss i 1997 ble det laget et førstedagsstempel med Hæringen på egen konvolutt. Vi fikk splittflagget om bord og stor postkasse med, som ble surret med kjetting. All posten i kassen ble stemplet i Bodø – Kjerringøy – Grøtøy – Trollfjorden, før den ble levert i Kabelvåg.

Ved kirkejubileet i Beiarn i 1998 hadde vi oppdrag med å ro prost, biskop og fire sogneprester fra Kjelling til Dokmo nederst i Beiarelva, uten vind. I forbindelse med kirkejubileet for i Norge i 1995 rodde vi biskopen inn Salta til Bodøsjøen. Også en tur uten vind. Sammen med Fauskeværingen har vi deltatt flere ganger i historiespillet om "Ragnhilds drøm" på Skjerstad hvor vi skal forestille vikingeskip, ved å seile konge og biskop ut og inn i spillet på Graddholmen. Og i 1997 ble den ekte kongefamilien rodd i land på Kjerringøy.

Vårt siste større oppdrag var i 2018 da vi fraktet grunnstokk og ballaststein inn til Norsk Jektefartmuseum ved Bodøsjøen fra fra de to jektene "Pauline", som kom opp fra Trøndelag og "Brødrene", som kom fra Vesterålen.

Olav Arnt og Harald

Landsstevnet 2006

Foto: Aen

Mange av lagets medlemmer hadde i en årrekke deltatt på Forbundet KYSTENs landsstevner med gode minner fra et trivelig og inspirerende miljø. Tanken om å arrangere et landsstevne i Bodø begynte etter hvert å modnes og årsmøtet i 2002 ga kystlagets styre i oppdrag å sondere muligheten for å få lagt et landsstevne i 2006 eller 2007 til Bodø.

Tilbakemeldingen fra Forbundet KYSTEN var positiv og en liten gruppe ble nedsatt for å se på mulighetene for å gjennomføre et slikt prosjekt. Tilbakemeldinger fra aktuelle samarbeidspartnere var positive over hele fjøla og søknad om å arrangere landsstevnet i 2006 ble sendt. Like før jul 2003 kom gladmeldingen om at Salta var tildelt landsstevnet i 2006.

Det var nå arbeidet startet. Entusiasmen var stor i laget for å gjennomføre et landsstevne og et medlemsmøte i januar 2004 ble starten på masse jobbing. Et stevnestyre med Per K. Lund som leder ble oppnevnt og det ble etablert flere arbeidsgrupper.

Etter 2 års planlegging kunne daværende miljøvernminister Helen Bjørnøy åpne det 25. landsstevne i Forbundet KYSTENs historie til strålende sol, yrende folkeliv og kjempestemning. 200 båter i alle størrelser og fasonger preget Bodø havn disse minnerike dagene i juli 2006.

Opplevelsene sto i kø og minnene er mange. Den majestetiske samseilingen ledet an av Nordlandsjekta «Brødrene» fra nord og vår egen «Faxsen» fra sør. Urpremieren på stykket «Fiksfaxsen» framført av Rolf, Rolf og 50 Wichmann. Nesten 500 på festmiddag i glasshuset. Konsert med Halvdan Sivertsen og kystmesse i Domkirken. Regattaen med over 30 båter under fulle seil og gjensynet med «Gamle Salten».

«Glitrende båtfest uten like» skrev Avisa Nordland om stevnet.

Aha

Foto: Aen

Stevnemiddag i Glasshuset

Foto: Aen

Landsstevnet 2016

Etter mer enn 2 års planlegging føltes det godt å kunne ønske deltakere og gjester velkommen til Bodø, og det 35. landsstevne i Forbundet KYSTEN i det samme året som Bodø kommune feiret sitt 200 års jubileum. Arrangementet gikk av stabelen fra 14. til 17. juli 2016 og fikk rosende omtale fra mange hold.

Man skulle trodd at det ville være en fordel for kystlaget å arrangere landsstevnet i jubileumsåret for Bodø Kommune. I virkeligheten ga dette oss en rekke utfordringer som stevnestyret måtte bruke mye krefter på å håndtere. Ikke minst det faktum at vi kjempet om oppmerksomheten, pengesekken og faktisk også selve stevneområdet med et stort antall andre arrangører.

Foto: Ole

Stevnets hovedkomite bestod av:

- Kurt Vidar Nilsen: Stevneleder
- Ingeborg Tangeraas: Kulturminister
- Raymond Andreassen: Bevertning og innkvartering
- Kjell Sverrre Harila: Havn og sikkerhet/ROS-ansvarlig
- Olav Arnt Larssen: Kapproing/kappseiling
- Helge Jarl Hansen: Økonomicontroller og lotteriansvarlig
- Ole Selvær: Markedsplassen
- Greta Johansen: Stevnekontoret
- Arnfinn Johansen: Sponsorjeger
- Per Jarl Elle: Kommunikasjonsrådgiver

Som stevneleder den gangen må jeg også her i denne sammenhengen få takke alle de mer enn 200 frivillige som samlet bidro med mer enn 8000 dugnadstimer for å realisere arrangementet. En spesiell takk til Sissel Storteig som på en utmerket måte håndterte økonomien underveis i arrangementet og ikke minst den omfattende jobben med å ferdigstille arrangementsregnskapet i etterkant.

Det er publisert en fyldig rapport fra arrangementet på lagets nettside og vi velger derfor her kun å oppsummere landsstevnet i tall.

Foto: Hanne

- Antall påmeldte fartøyer: 170
- Antall besøkende: ca 6000
- Antall frivillige: ca 200
- Antall utstillere: 50
- Antall deltakere på festmiddagen: 520
- Antall solgte lodd i stevnelotteriet: 6264
- Antall dugnadstimer planlegging (hovedkomite): ca 2000
- Antall dugnadstimer i stevneuken: ca 6000
- Antall dugnadstimer etterarbeid (adm/økonomi): ca 200
- Inntekter 1 691 488,64
- Utgifter - 1 174 140,03
- Netto resultat 517 348,61

Kurt Vidar

Foto: David

Foto: David

Nordlændingen

Historikk
Fembøringen Nordlændingen ble bygget av brødrene Alsli i Alslia i Bindalen. Båten ble sjøsatt 1. mai 1997. Initiativtakere til prosjektet var Eirik Stokkvold og Per Steinbakk.

Eiere
De første årene hadde båten 3 eiere i Brønnøysund og 2 eiere i Bodø.

I 2003 kjøpte de 2 eierne i Bodø ut eierne i Brønnøysund og båten ble hjemmehørende i Bodø.

I dag eies båten av Båtsameiet Nordlændingen som er registrert i Brønnøysund. Sameiet har 8 like andeler der Kystlaget har 3 andeler mens Per K. Lund, Marit Lund, Richard Hansen, Odd Einar Harberg og Stein Pedersen har en andel hver.

Langturer
2000 Bodø - Marseille. Turen gikk langs norskekysten, over Skagerak til Travemünde og på kanaler og elver gjennom Europa til Middelhavet

2001 Marseille - Istanbul. Langs norsiden av Middlehavet, gjennom Dardanellene og over Marmarahavet.

2002 Istanbul - Bodø. Gjennom Bosporus, over Svartehavet, opp

Donau, ned Rhinen, gjennom Kielkanalen, svenske og norskekysten hjem til Bodø.

2008 Bodø - Brest - Bodø. Nordsjøen, Shetland, Orknøyene, Caledonienkanalen, Dublin, Brest og langs kysten hjemover.

2014/15 Bodø - Oslo - Åland - Bodø. Overvintret på Sliskeslippen på Nærsnes. Gøta Kanal begge veier.

Landsstevner
Båten har ellers deltatt på Vestfjordseilaser og Landsstevner langs hele kysten fra Gratangen til Oslo.

Fakta
Småbåtrreg.: WAF 060
Kallesignal VHF LD 7099
Byggemateriale: gran
Lengde: 49(47 gamle) fot/ 14,85 m
Bredde: 3,5 m
Dyptgående: 0,95 m
Mast: 14,5 m
Storseil: 58 kvm
Toppseil: 12 kvm
Seilduk: Duradon
Stående rigg: tjæret hamp
Løpende rigg: kunsthamp
2 årepar
Motor: Volvo penta D2 55 hk (ny 2010)
Redningsflåter: 2 stk Viking 6-manns flåter
Kartplotter/ekkolodd: Garmin
VHF
Nødpeilesender

Per K

Håndverksgruppa

Håndverksgruppa er et relativt nytt tilbud innenfor Kystlaget Salta og ble etablert i 2017. Vi er interessert i husflid og håndverk av mange slag og vi ønsker at gruppen skal omfavne ulike håndverk innenfor kystkulturen som ikke har naturlig tilhørighet i de mer etablerte gruppene som restaurerer båter, motorer osv.

Gjennom kurs, foredrag og utstillinger ønsker vi å vise mangfoldet i kystens håndverkere og de aktiviteter som underbygde samfunnet og kystkulturens infrastruktur og som sjelden får den fortjente oppmerksomheten. Vi har som mål å bevare og formidle gamle håndverkstradisjoner og håndverksmetoder.

Hanne

Foto: Randi U.

Foto: Randi U.

Sjark1

Foto: Anne Roghell

Årsmøtet 2017 ga styret i laget i oppdrag å legge tilrette for at Kystlaget Salta skulle anskaffet en sjark. Disse små, gjerne enmanns fiskebåtene, som var så vanlige langs hele kysten for ikke mange tiårene siden, har praktisk talt forsvunnet og det er ikke mange igjen nå.

Det hele startet faktisk i et møte som stevneleder, sammen med sponsorjeger for Landsstevnet 2016 hadde med banksjef Terje Edelsteen Moen i Sparebank1 NordNorge: Der forhandlet vi om sponsing til landsstevnet. Det var et hyggelig møte og praten gikk etterhvert løst. Banksjef Moen kom til å nevne at han savnet et «lavterskeltilbud» for folk som ønsker seg en tur på fjorden, men som ikke har båt selv. Da kom ideen om at dette kanskje kunne løses ved at kystlaget anskaffet en letthåndtert båt (sjark) som medlemmene i laget og kanskje også andre kunne bruke. Banksjefen ba oss søke tilskudd til en eventuell anskaffelse fra Sparebank1 NordNorge fondet, og vi spøkte i møtet med at kystlaget kunne døpe båten «Sjark1» om vi fikk tilskudd til anskaffelsen.

Kortversjonen etter det er at vi søkte og fikk tildelt en raus pengesum for å anskaffe og istandsette et representativt eksemplar av en kystsjark. Etter en tids leting ble det i juni 2019 kjøpt en 24 fot sjark med 22 HK SABB, bygget på Hemnes i 1976. Båten var så godt som original og var til tross for manglende vedlikehold de siste par årene i rimelig god stand. Det viste seg fort at flere av lagets medlemmer hadde savnet et slikt tilbud og sjarken har allerede første sommeren har vært i bruk flere ganger hver uke.

Til slutt en meget kuriøs opplysning. Da vi vinteren 2017 søkte Sparebank1 NordNorge-fondet om penger til anskaffelsen, lette jeg på nettet etter et fint bilde av en liten sjark som vi kunne benytte som vedlegg til søknaden. Etter at vi i juni 2019 hadde funnet et passende objekt viste deg seg at båten vi hadde kjøpt var den samme som på bildet i søknaden!

Kurt Vidar "Sjarkfar"

MK Faxsen

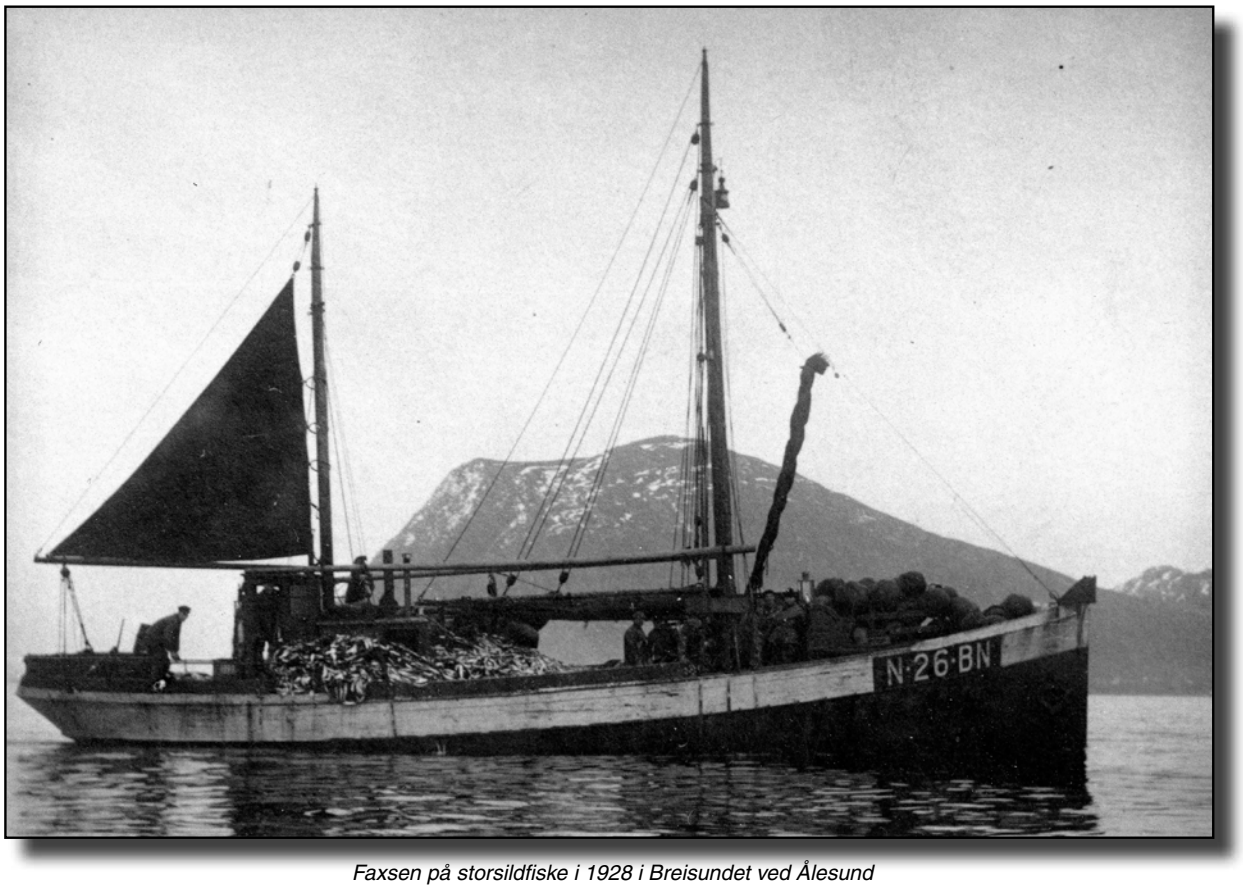

Faxsen på storsildfiske i 1928 i Breisundet ved Ålesund

Rundt juletider i 1916 kom MK Faxsen som nybygget Skandferkutter fra Mosjøen til Bliksvær. Det må ha vært et spent publikum som stod på kaia i Bliksvær og tok imot denne nyskapingen, som var bygget av en av de beste båtkonstruktørene i landet, Nils Skandfer. For det lille samfunnet på Bliksvær betydde en fiskebåt som dette en betydelig tilvekst. For familien Pedersen skulle Faxsen skape et sikkert utkomme i rundt 80 år fram til den ble overtatt av en egen stiftelse etablert av Bodø kommune og Kystlaget Salta i 1997.

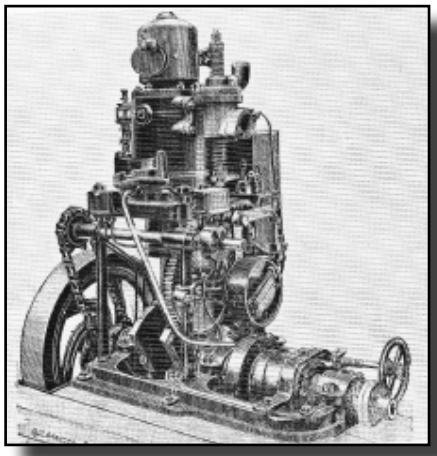

Første motor var en Alpha glødekulemotor

Faxsen har vært i allsidig bruk og har driftet fra Møre i sør til Finnmark i nord. Den har vært brukt som frakteskute og i mangt et fiske, til og med etter håbrann. Torske- og sildefiske har imidlertid vært de viktigste aktivitetene. På småsildfiske hadde Faxsen et mannskap på femten, da var det rimelig trangt om plassen ombord. Sverre M. Eriksen har gjort en stor jobb med å få skrevet ned Faxsens og familien Pedersens historie, som henger sammen i et tett skjebnefellesskap. Et godt eksempel her er historien om turen fra Bodø til Bliksvær med hele familien ombord i et "Herrens" uvær i 1936. Den minste om bord var to år. Underveis fikk de motorstopp. De måtte da lense unna for fokka, som ble spjæret av vinden. De endte opp i Mørsvikbotten i Folda der de kunne søke ly og få reparert motoren midlertidig! Med dyktige folk om bord har en berget både mannskap og fangst i mang en vanskelig situasjon, og Faxsen har alltid kommet trygt fram.

Faxsen har gjennom alle disse årene gjennomgått mange forandringer. For å kunne vare i så mange år og være en tidsriktig fiskebåt, har det vært nødvendig med forbedringer spesielt knyttet til motor og overbygg. Faxsen var opprinnelig utstyrt for både motor og seil. I 1939 ble Alpha glødekulemotor erstattet med Wichmann 50K semi-diesel. I 1952 fikk Faxsen sitt første ekkolodd, og i 1958 ble Faxsen forlenget med 8 fot og fikk nytt styrhus. På 70-tallet

Alf ombord på Faxsen

ble det installert juksamaskiner, som også var et stort framskritt. Faxsen er i dag nærmest identisk med 1956/57-utgaven.

På vei sørover med last i 1940 ble Faxsen rekvirert av tyskerne. Faxsen fikk nummer ND22 og døpt om til «Butt» Den ble brukte som vaktbåt i Trondheimsfjorden med utgangspunkt i Agdenes. Under «Operasjon Tilde», som gikk ut på å frakte bemannede torpedoer for å angripe «Tirpitz» som lå i Åsenfjorden, ble Shetlands-Larsens «MK Arthur» stoppet av Faxsen, men uten at torpedoene ble oppdaget. Faxsen var da gråmalt og utstyrt med en 20 mm Oerlikon kanon. Båten var i dårlig forfatning da eierne fant den etter at krigen var over.

Det er ikke alderen på treverket som er det viktigste ved Faxsen. Faxsens er først og fremst en verdig representant for en av de mest begivenhetsrike tidsepoker i norsk fiskerinæring, med utvikling av nye båter, overgangen fra seil til motor, elektroniske navigasjonsverktøy og nye fiskeredskaper som gjorde livet om bord både enklere, mer lønnsomt og tryggere. Som Riksantikvaren sier det: «Faxsen er en usedvanlig ekte representant for kystkulturen og de tradisjonelle fiskeriene». Det var en stor jobb som ble gjort av familien Pedersen, Kystlaget Salta og Bodø kommune da båten ble berget fra kondemnering i 1997.

I dag drives Faxsen av en Stiftelse og et tjuetalls entusiaster legger ned flere hundre dugnadstimer hvert år. Riksantikvaren har også gitt karakter på dette arbeidet. «På Faxsen får man virkelig følelsen av å være om bord i et fiskefartøy. Ektheten er med andre ord usedvanlig høy sammenlignet med en rekke andre verneobjekter».

I dag har Faxsen sertifikat for 36 passasjerer og et mannskap på 3. Mange passasjerer er om bord årlig og får oppleve kystkulturen og livet på Faxsen. Det koster imidlertid mye å holde Faxsen i drift og økonomien er en utfordring. Noe støtte blir gitt fra Bodø kommune, kystlaget og Riksantikvaren, men det aller meste må imidlertid hentes inn gjennom charterturer. På disse turene legges

Faxsen fortøyd under Tower Bridge

det stor vekt på å formidle kunnskap om kystkulturen og fiskeriene. En gledelig utvikling har vært et økende antall turer med barn, ungdom og flyktninger fra Tverlandet Mottak. De får oppleve båtlivet på fisketur med Faxsen. Nye tider har nye skikker. Gjennom året deltar Faxsen på en rekke arrangementer. Under VM i skreifiske i Lofoten er Faxsen en selvsagt deltaker. Fra Sandefjord i sør til Gratangen i nord har Faxsen vært på Forbundet KYSTENs landsstevner. De sener årene kombinert med Pilgrimsturer der vi frakter passasjerene langs de gamle pilgrimsledene langs kysten. Faxsen er fast følgebåt for åttringen Hæringen på Vestfjordseilasen.

I 2000 og i 2008 var Faxsen en av atraksjonene ved båtfestivalen i Brest i Frankrike. Faxsen var med på å representere profil-landet Norge sammen med andre tradisjonsbåter fra landsdelen. Turene gav muligheter for å markedsføre landsdelens natur og kulturskatter på Shetland, i Skottland, Irland, England og Frankrike. Et av høydepunktene i 2008 var å føre Faxsen opp Themsen og fortøye så å si under Tower Bridge.

Under Bodø by`s 200-års jubileum ble Faxsen, mannskap og ikke minst Alf plukket ut til å hilse på kongen og dronningen. At kongen hadde godt kjennskap til gamle båter og motorer er sikkert. Frode fikk akkurat start i tide da de kongelige nærmet seg, og det første kongen spurte om var: "Går nå motoren rettveien?"

Reiselivsnæringen og kystlagsmiljøene har mange felles interesser. Våre båttradisjoner og samspillet med naturen representerer noe av det mest interessante vi har å tilby de som kommer til landet som turister. Her vil Faxsen forbli en hjørnestein og en markant attraksjon i bybildet i Bodø og langs kysten i mange år framover.

Odd Jarl og Arne E.

Mannskap og Alf hilser på kongeparet

Heimbrygga til "Faxsen" i Bliksvær

Foto: Aen

Foto: Hermann

Heimebrygga I Bliksvær ble først oppført i Åsvær i Dønna kommune ca. 1870. Brygga ble flyttet til Bliksvær og samtidig påbygd ca. 1900. Skillet mellom gammelt og nytt er godt synlig da det er brukt rundtømmer i den gamle delen og plank i den nye delen.

Kystlaget overtok brygga «på rot» fra familien Pedersen i 1999, to år etter at Stiftelsen Faxsen hadde overtatt «Faxsen». Brygga inneholdt det meste av det utstyret som hadde vært brukt om bord på «Faxsen» Gjenstandsmaterialet forteller mye om brygga og båtens bruk. Det er ennå mye originalmateriale igjen i brygga og en kan trygt si at brygga og båten representerer et viktig helhetlig kystkulturmiljø.

Brygga var sterkt preget av tidens tann og umiddelbart etter at kystlaget overtok gikk en gjeng entusiaster i gang med å sikre brygga mot ytterligere forfall. Sørvestveggen hadde prioritet, samtidig som arbeidet med å understøtte og fundamentere brygga ble satt i gang. Det ble også bygd kai i forkant av brygga. Alt arbeid på brygga ble utført på dugnad og finansiert av lagets midler, gaver og et tilskudd fra Bodø kommune på kr. 52.000,- Denne delen av restaureringsarbeidet ble avsluttet i 2003.

Høsten 2004 var entusiastene i gang igjen. Bordkledning beregnet til videre reparasjon ble innkjøpt, heishuset og langveggen mot kaia ble reparert. Alt arbeidet ble utført etter de anbefalingene som kom fra Nordland Fylkes kulturminneavdeling. Etter søknad fikk kystlaget et tilskudd fra Nordland Fylkeskommunen på kr. 65.000,- til det videre arbeidet med å ta vare på Heimebrygga til «Faxsen»

Etter hvert ble resten av brygga «overhalt», malt og stelt. Vinduene ble tatt med til byen for reparasjon, men et par av vinduene var så dårlig at de måtte erstattes av nyinnkjøpte. I løpet av 2007 var også denne delen av restaureringsarbeidet ferdig. Underveis i restaureringsarbeidet dukket det opp en ide om å lage en promenade rundt hele brygga. Som tenkt så gjort og sommeren 2011 var promenaden ferdig og brygga framsto etter dette som ei perle ved Bliksværsundet.

Gjennom en periode på mer enn 10 år la kystlagets medlemmer ned flere tusen dugnadstimer på brygga Uten denne innsatsen hadde nok brygga vært tapt for etterslekten. Det er derfor grunn til å rette en stor takk til alle som bidro, til glede for alle som besøker Bliksvær.

Etter vedtak på kystlagets årsmøte i 2016 ble eierskapet for Heimebrygga til «Faxsen» overført til Stiftelsen Faxsen.

Aha

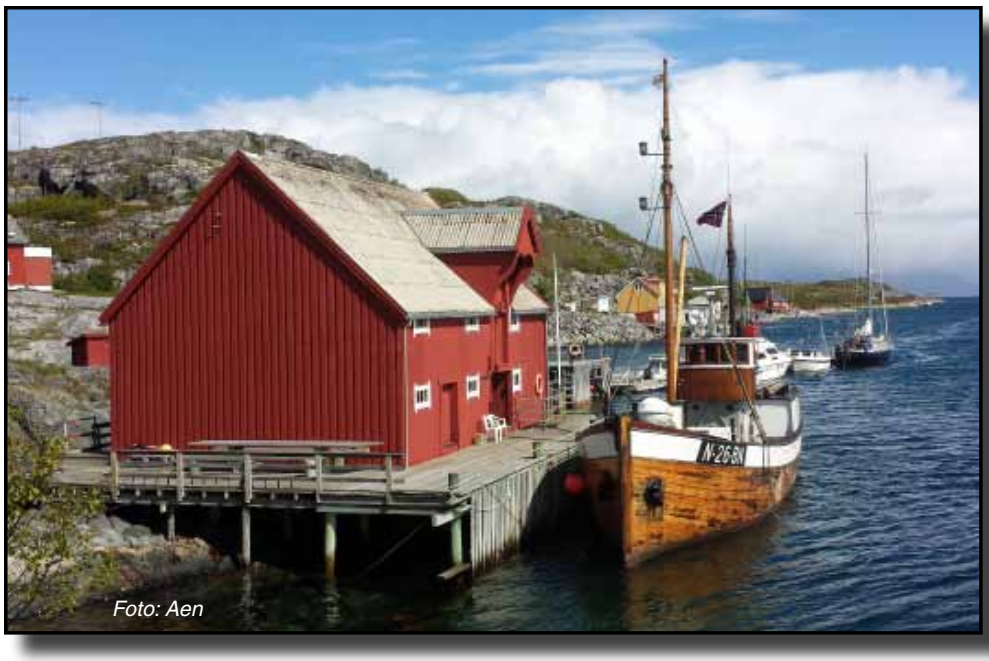
Foto: Aen

Anna Karolines venner og Norsk Jektefartmuseum

Foto: Ingeborg

«Bare en slik nordlandsjækt vilde være en fabelbåt, en åndernes farkost for østlændingen. Hadde hun set en slik jækt? Ikke? Den så ut som den hadde kjøn, som om den var et stort hundyr, utbulnet av unger i bugen og flat i enden, som om den kunde sætte seg. Dens næse står tilveirs som et horn som kunde nedkalde fire vinde.»(Knut Hamsun i «Mysterier»)

ANNA KAROLINES VENNER.

Vedtekter §1. *Anna Karolines venner er en ideell forening med formål å bevare jekta Anna Karoline og gjøre den tilgjengelig for publikum. Venneforeningen vil også spre informasjon om jekter, jektefart og kystkultur.*

Foreningen "Anna Karolines venner" har en lang historie og ble revitalisert i 1998, Terje Hov var Kystlaget Salta sin representant. Det ble produsert t-skjorter med en flott jektetegning av Monrad Pedersen og teksten Anna Karolines venner. Denne ble første gang solgt under Landsstevnet i Forbundet KYSTEN i Kabelvåg, og siden gitt til alle som ble medlemmer i foreningen. AKV,hadde i 2011 366 medlemmer. Harald Haave var i styret for AKV noen år, og i 2006 ble Leif Sjøbu leder. Foreningen hadde møter med politikere, byplansjef og kommunens kulturavdeling, åpne folkemøter med kjente foredragsholdere, og det ble skrevet mange avisinnlegg. Aktiviteten var stor, spesielt for å få jektemuseet som en del av den internasjonale arkitektkonkurransen i 2007 om nytt kulturhus i sentrum. Dette ville ikke det politiske flertallet tillate, men allikevel hadde over halvparten av arkitektfirmaer som leverte forslag sett verdien av å knytte et nytt kulturhus opp mot «Et av vårt viktigste maritime kulturminner»(Johan Kloster ved Norsk Sjøfartsmuseum 1996.) Ingen av disse forslag gikk videre i konkurranse, og i 2007 vedtok flertallet i Bodø bystyre at jekta skulle bli værende i Bodøsjøen. I 2011 ble det i samarbeid mellom Bodø Kommune og Nordlandsmuseet etablert en ny «jektegruppe», som utviklet et forslag til jektemuseum basert på en skisse av arkitektfirma Rintala/Eggertson. Kostnad 100 mil. Leif Sjøbu representerte AKV i gruppen, og har siden fulgt opp prosjektet som styremedlem i stiftelsen Bodø museum, som eier Bodøsjøen Friluftsmuseum og Anna Karoline. Bodø Kommune og Nordland Fylkeskommune ville bidra med ca.30 mill. hver, og i 2015 kom tilsvarende bidrag fra Kulturdepartementet. Dette var avgjørende for å realisere prosjektet, og under Landsstevnet i Forbundet KYSTEN i Bodø i 2016,ble grunnstein og grunnstokk lagt ned i Bodøsjøen. En flott seremoni med både jektene Brødrene og Pauline, og kystlagets åttring Hæringen tilstede. Dette var også starten på et samarbeid mellom Salta og Nordlandsmuseet -Stiftelsen Bodø Museum, som er viktig for presentasjon av kystkulturen og dens historie i framtiden. Av hensyn til kostnader ble prosjektet omarbeidet noe, og ble høytidelig åpnet 22. juni 2019.

I Jektefartsmuseet blir det flere helårige arbeidsplasser og dugnadsarbeid av lag og foreninger året rundt. Bodøsjøen blir for framtiden en vital arena for mange kulturaktiviteter.

Leif

Barnas kystdag

Foto: Rita

Barnas kystdag er et superfint nærmiljøtiltak der store og små, inn- og utvandra folk møtes over meiningsfulle aktiviteter.

Aktivitetene er lagt opp etter 4Hs motto Lære ved å gjøre, og Kystlaget Salta har sin egen 4H-klubb som heter Færingen 4H.

På Kystdagen får barn smi, spikke, lære knop og stikk, smi, flette tau, lære om livet i fjæra og sikkerhet på sjøen. Voksne får være med barna på natursti, får lære om motorer, båttradisjoner, kunnskap om Nyholmen kystkultursenter og Bodø by sitt tusenårssted.

Barnas Kystdag har vært arrangert i alle fall siden 2007. Dette var først et nasjonalt arrangement med egne midler, men Salta fortsatte etter at de nasjonale midlene stoppet opp.

Barna Kystdag er utvidet og fornyet i de senere år. I 2016 Vi fikk til et samarbeidet med NOSO/Arktisk filharmoni.

Dette samarbeidet betydde mye for synligheten og omfanget.

Kystlaget Salta inviterte NOSO, som det viste seg var på utkikk etter et sted å arrangere utekonserter for publikum i Bodø. Orkesteret ble så begeistret at de har tatt mye eget initiativ seinere og samarbeidet varer fortsatt.

Videre har vi fått til aktiviteter sammen med mange ulike aktører, litt avhengig av årets program. Bodøsjøen nettverk. Vikingelaget, Nordlandsmuseet, Husflidslaget, Skandsen, og enkeltpersoner fra Anna Karolines venneforening, Nordlændingen, Bodin 4H-gård og Bodin 4H-klubb har vært sentrale aktører og I tillegg har vi samarbeid med Pias ballett, Paradekorpset, Friluftsrådet, Redningsselskapet, Røde Kors m.fl.

Saltas egne arbeidsgrupper gjør en super innsats. Faxsen stiller med åpen båt når det er mulig, motorgruppa, håndtverksgruppa, smia og styret samt ansvarlige for bryggene gjør dette til et godt samarbeidsarrangement som også styrker vårt eget kystlag.

Fordi Salta har Færingen 4H, en egen 4H-klubb, har Nordland fylkeskommune støttet arrangementet økonomisk etter søknad.

Barnas kystdag er et arrangement vi vil satse på å videreutvikle også i årene framover. Dagen er viktig for rekruttering og for å formidle kunnskap om kystkulturen vår.

Ingeborg og Solveig

Foto: Rita

Foto: Rita

Nyholmen Kystkultursenter

Nyholmen Kystkultursenter - sett fra Hurtigruta - april 2018

Allerede på stiftelsesmøtet i kystlaget var Nyholmen tema. I referatet fra møtet kan en lese:

«Det siste som ble presentert var et innlegg om utvikling av anleggene på Nyholmen som et framtidig senter for kystkultur. Anleggene representerer en betydelig ressurs både bygningsmessig og ikke minst i forhold til plasseringen – midt i innseilinga til Bodø by. Forsamlingen så for seg et helhetsbilde med «Skansen, de gamle fyrhusene og anlegget nede ved sjøen. Vyene var mange ….»

Kystverket var på den tiden eier av anlegget og årsmøtet konkluderte med at før en kunne tenke mer på denne saken så måtte det foretas avklaringer med nevnte etat.

Driften på Kystverket Stakelager Nyholmen (som anlegget offisielt het) var avtakende utover på 90- tallet og etter hvert ble anlegget overflødig og tømt. Med minimalt vedlikehold forfalt anlegget og fram på 2000 tallet ble forfallet mer enn synlig. Spesielt var forfallet stort på Smia.

Kystlaget gjorde flere henvendelser til Kystverket om å få overta (les kjøpe) anlegget på Nyholmen, men lite konkret ble oppnådd. Årsmøtet 2002 sa ja til å bruke inntil kr. 300.000,- til å finansiere en overtakelse av anlegget på Nyholmen. Hvor pengene skulle hentes fra framgår ikke av vedtaket, men kystlaget hadde i alle fall ikke så mye penger på konto da vedtaket ble fattet. Årsmøtet året etter satte av kr. 40.000,- til samme formål. En egen arbeidsgruppe ble nedsatt for å kartlegge bygningsmassen, fremme forslag til hvordan kystlaget kunne bruke anlegget og fremme forslag om strakstiltak for å sikre ytterligere forfall. Fortsatt uten å ha noen garantier for at kystlaget noen gang skulle komme i posisjon for å overta anlegget.

Høsten 2005 påla Stortinget Kystverket å avhende 20 fyr og installasjoner, bl.a. Nyholmen stakelager. Siden Bodø Havn KF var eier av grunnen fikk de forkjøpsrett til anlegget. Sterk i troen på at nå måtte det endelig bli mulig å få overta anlegget steg optimismen til nye høyder i kystlaget. Men akk. Bodø Havn ønsket næringsvirksomhet i bryggene. Heldigvis gikk Bodø Havn bort fra disse planene og kystlaget kunne endelig begynne å tenke på å etablere et kystkultursenter på Nyholmen.

Stiftelsesmøtets vyer ble på mange måter starten på et langt løp, der målet ble nådd da Bodø Havn og kystlaget skrev under leieavtalen på Rødbrygga og Smia sommeren 2007. I 2018 fikk kystlaget også en leieavtale med Bodø Havn om Lillebrygga.

Flere arbeidsgrupper har kommet med innspill til hvordan anlegget på Nyholmen kan brukes. Dette har så langt resultert i et røft og unikt festlokale i 2 etasjen på Rødbrygga, hvor vi også finner kjøkken og kontor for kystlaget. Gang og toalett i 1. etasje. Bordkledning er skiftet på røstveggene både på Rødbrygga og Lillebrygga, begge bryggene er malt og Smia er restaurert. Minst 5000 dugnadstimer er lagt ned i arbeidet med å utvikle det gamle stakelageret på vei mot et Nyholmen kystkultursenter.

Kystlagets visjon var (og er) å skape et pulserende kystkultursenter på Nyholmen for å gi våre besøkende innblikk i en kultur som i sin tid la grunnlag for etablering av byen Bodø. I en slik visjon er det plass for både motorsamling, allaktivitetsrom, 4H rom, verksted, smie og mye, mye mer.

Vi må heller ikke glemme anleggets historie og bruk. Vi er glad over at vi i fjor fikk overta fyrlykta som sto ved innseilingen til havna. Neste mål bør være å bygge opp/restaurere lagringsplassen for staker som står på berget ved Lillebrygga.

Aha

Tusenårsstedet

En gang på 1990-tallet oppfordret Stortinget alle landets kommuner til å velge seg et «Tusenårssted». Bodøs innbyggere ble invitert til å komme med forslag og 16 ble mottatt. 22. september 1999 vedtok Bystyret enstemmig, etter forslag fra daværende byplansjef Dag Neiden, at deres tusenårssted skulle være «Nyholmen med skansen, fyret og kystverkets bygninger». 1. januar 2000, kl. 13.00 avduket ordføreren en plakett som proklamerte tusenårsstedets tilblivelse.

Tre frivillige organisasjoner har lagt ned et prisverdig arbeid. Uten deres innsats hadde Bodø hatt lite å vise frem i sitt kommende arbeid med å overbevise Europa om at vi fortjener tittelen Kulturhovedstad. Alle ønsker å fortsette arbeidet og alle er enige om at den beste form for bevaring er at anleggene blir brukt og at kulturarven dermed blir formidlet.

Ole

Avsender: Kystlaget SALTA, Postboks 685, 8001 Bodø.

Jubileumsprolog til Kystlaget Salta 10-års jubileum

Like aktuell til årets 30-års jubileum!

Nå sitter vi her i kveld
og feirer i mak oss selv
med mat og med sang
og minnes den dysten
kjempet for KYSTEN
til klinkhammerklang,
til skipsklokkers klang.

Vi synger om bølger
og savnet som følger
bak årenes kjøl
om røtter ved fjorden
den evige sjøborden
og framskrittets brøl,
og framskrittets brøl.

Med ti år der akter
mens god bør oss frakter
i framtidas favn,
mot plaststormen krysser vi,
med trebåter skysser vi
kystfolkets savn
inn i kystlagets havn.

SALTA ble navnet
Og ildsjeler havnet
I laget om bord,
med mannfolk som bannet:
«Få båter på vannet!»
mens kvinnfolka svor:
«hvor er det du bor!»

Men nå møter kvinner
med rødme i kinner,
nå har vi tatt ror.
Vi maler som katter,
her klinger det latter,
vi trives om bord
og iveren er stor.

Åttring ble hentet,
arbeid oss ventet,
vi jobbet oss svett?
våre never tok årer,
og baug splittet bårer,
vi fikk os kasjett
som kledte vårt vett!

Hva Tønder kan skaffe?
Smak vafler og kaffe
til flomålets blues,
på hans molo vi bygger,
vi kjøpte oss brygger
og pantsatte hus,
og pantsatte hus!

Disse havets forlatte,
disse dugnadsbesatte
her funnet et sted,
de måter så ofte
til innsats på loftet,
her finner de fred,
og gjør liten fortred!

Kvelder blir lange,
men nå er vi mange,
vi seiler i bris,
vi floker nok sjøtene
og haler ut møtene,
nå tar vi en pris,
-Kystlagets pris.

Fra Bliksvær kom FAXSEN
den kom ikke straksen,
den ventet på oss,
med en wichmann som banker
og folk til oss sanker,
her kaster de loss,
her kaster de loss!

Et kystkultursenter
på ungdommen venter,
Her seiles med bør.
Og nå skinner solen
for brygga og skolen
mens sjøen den flør,
mens tidevann flør!

Når posten skal skysses,
og salta må krysses,
når sjøen går kvit,
så sneseil blir revet
og diplomer påskrevet
da ror vi oss hit,
vi varper oss hit.

Hvor tør vi å nevne,
Et KYSTENs landsstevne?
Hva har vi av mot?
Vi kan klare brasene
og alle strabasene,
Som en viss mann på not!
Som en viss mann på not!

Takk til de som styrer,
orkesomme fyrer
som ga tid og tål
for våre medlemmer
vi tar og istemmer
en skummende skål,
en bølgende skål.

Sverre M. Eriksen

KYSTLAGET SALTA